

Универзитетски гласник

Издавач

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

**Уредник на
издавачката дејност на
УКИМ**

*Проф. д-р Никола
ЈАНКУЛОВСКИ,
ректор*

**Уредник на
Универзитетски
гласник**
*М-р Марија Маневска,
генерален секретар*

Лектура
*БЕСТЕЛ ДООЕЛ Скопје
29 Владимир Каваев
1000 Скопје*

Техничко уредување
Зоран Кордоски

СОДРЖИНА

СТАТУТ

на Факултетот за музичка уметност – Скопје,
во состав на Универзитетот „Св. Кирил и
Методиј“ во Скопје3

ОДЛУКА

за давање согласност на Статутот на
Факултетот за музичка уметност во Скопје .19

Врз основа на член 110 став (1) точка 1 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/2018), како и член 147 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 425/2019), Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност – Скопје, на седницата одржана на 10.9.2019 година, донесе

СТАТУТ

на Факултетот за музичка уметност – Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој Статут се уредуваат: внатрешната организација, начинот на вршење на високообразовната дејност, органите и телата, овластувањата и начинот на работа и одлучување, студентското организирање, печатот, знаците и другите обележја на Факултетот за музичка уметност – Скопје (во натамошниот текст: Факултетот), како и други прашања што се од значење за вршење на дејноста за која е основан.

За прашањата кои не се регулирани со овој Статут се применуваат одредбите од Законот за високото образование, Статутот и другите акти на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (во натамошниот текст: Универзитетот).

Статус и основна дејност

Член 2

Факултетот е високообразовна установа како единица во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Факултетот врши високообразовна дејност од прв, втор и трет циклус на студии, уметничка, научноистражувачка и применувачка дејност во областа на музичката уметност и музичките науки, како и во сите уметнички и научни полиња што се во врска со основната дејност на Факултетот.

Член 3

Факултетот ја остварува дејноста од член 2 од овој Статут во согласност со Законот, Статутот и со другите акти на Универзитетот.

Назив и седиште

Член 4

Факултетот работи под назив: Република Северна Македонија, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за музичка уметност – Скопје.

Скратениот назив на Факултетот е: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Факултет за музичка уметност – Скопје.

Полниот назив на английски јазик е: Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Music – Skopje, Republis of North Macedonia.

Скратениот назив на английски јазик е: Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Music.

Седиштето на Факултетот е на ул. „Питу Гули“ бр. 1, Скопје.

Датум на основање

Член 5

Факултетот е основан како Висока музичка школа, со Указот за прогласување на Законот за основање на Високата музичка школа во Скопје, У. бр. 31/66 од 12.7.1966 година, објавен во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“ број 23/1966 од 22.7.1966 година. Со Законот за изменување и дополнување на Законот за Високата музичка школа во Скопје, објавен во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“ број 10/1978 од 11.3.1978 година, Високата музичка школа во Скопје беше преименувана во Факултет за музичка и драмска уметност. Од 1.10.1979 година, започнува самостојното дејствување на Факултетот.

Овластувања, права, обврски и одговорности на Факултетот**Член 6**

Факултетот има овластувања, права, обврски и одговорности согласно со Статутот на Универзитетот, Законот и овој Статут.

Веб-страница на Факултетот**Член 7**

Факултетот има веб-страница на македонски и на английски јазик на која задолжително се објавуваат:

1. Статутот на Факултетот (со сите измени и дополнувања) и другите акти со кои се уредуваат внатрешните односи;
2. решението за акредитација на секоја студиска програма одделно и решение за почеток со работа за секоја студиска програма одделно;
3. актот за систематизација;
4. Деловникот за работа на Наставно-научниот и уметнички совет;
5. Правилникот за плати и надоместоци на единицата;
6. извештај и одлука за последен избор во звање за секој наставник и соработник објавен во Билтенот;
7. распоредот на работни задачи за тековната учебна година, најдоцна 10 дена пред почетокот на учебната година;
8. завршна сметка, најдоцна во рок од 10 дена од денот на усвојувањето;
9. годишен извештај, најдоцна во рок од 10 дена од денот на усвојувањето;
10. прифатени теми за изработка на магистерски трудови, најдоцна во рок од 10 дена од денот на прифаќањето;
11. прифатени теми за изработка на докторски трудови, најдоцна во рок од 10 дена од денот на прифаќањето;
12. докторски дисертации;
13. Етичкиот кодекс;
14. каталог на услуги;
15. информации за студентите;
16. тековни активности;
17. друго.

Деканатската управа донесува акт за изгледот на веб-страницата, за информациите кои ќе се објавуваат,

одговорни лица за доставување и за објавување на информациите и сл.

II. АКАДЕМСКА ЗАЕДНИЦА И АВТОНОМИЈА**Член 8**

Лицата избрани во наставно-научни, научни и соработнички звања на Факултетот и студентите на Факултетот се членови на академската заедница.

Редовните професори остануваат членови на академската заедница и по пензионирањето.

Правата и обврските на членовите на академската заедница се уредуваат со Етичкиот кодекс на Универзитетот.

Членовите на академската заедница се должни да се придржуваат на одредбите на Етичкиот кодекс на Универзитетот.

Член 9

Факултетот својата дејност ја врши врз принципот на академска автономија.

Одредбите за автономијата утврдени со Закон и со Статутот на Универзитетот соодветно се применуваат и за Факултетот.

Член 10

Факултетот ќе се грижи за спроведување на политиките на еднаквост, недискриминација и инклузија, во согласност со Законот, Статутот на Универзитетот и овој Статут, преку Телото за еднаквост, инклузија и недискриминација (ЕНИ).

Поднесените претставки можат да се засноваат најмалку на основите наведени во Статутот на Универзитетот.

Во случај на констатирана повреда на правото, Телото определува соодветни мерки за санирање на состојбата и/или санкции.

III. ПЕЧАТ, ЗНАЦИ И ДРУГИ ОБЕЛЕЖЈА**Печат****Член 11**

Факултетот има печат со тркалезна форма, во кој во средината е грбот на Република Северна Македонија и натпис во два реда. Во надворешниот ред пишува: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за музичка уметност –

Скопје, а во внатрешниот ред: Република Северна Македонија.

Овој печат се употребува за архивското работење на Факултетот.

Штембил

Член 12

Штембilot на Факултетот е правоаголен и на него е испишан следниов текст:

Република Северна Македонија,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во
Скопје, Факултет за музичка уметност, бр.
_____, _____. 20__ година, Скопје.

Штембilot се употребува за архивското работење на Факултетот.

Знаци и други обележја

Член 13

Факултетот има амблем, знаме, инсигнија за деканот и одори за деканот и продеканите на Факултетот.

Изгледот на амблемот е: правоаголна форма во чии рамки се внесени делови од музички симболи и инструменти – клавијатура, лира, петолиниски систем, виолински врат и бас клуч и се употребува на инсигнијата на деканот, уверенијата, плакетите, меморандумот, изданијата и рекламните материјали на Факултетот, како и за други пригодни обележја по разни поводи на Факултетот.

Амблемот се употребува на меморандумот, уверенијата, потврдите и рекламните материјали на Факултетот.

Знамето на Факултетот е со бела основа, на која е отпечатен амблемот на Факултетот.

Знаците и другите обележја Факултетот ќе ги употребува истовремено со знаците и обележјата на Универзитетот.

Член 14

На Факултетот се установува одора за деканот и за продеканите која е пропишана во Статутот на Универзитетот.

Одората се носи при промоции, прослави и други свечености на Факултетот и Универзитетот, како и при претставување на Факултетот на меѓууниверзитетски и меѓународни средби, согласно со актите на Универзитетот.

Член 15

Факултетот има своја инсигнија која го содржи грбот на Универзитетот и делот што ги симболизира словенската писменост и култура и две обележја со амблемот на Факултетот.

Ден на Факултетот, награди и признанија

Член 16

Ден на Факултетот е 6-ти декември.

Денот на Факултетот се одбележува на свечен начин, секоја година.

Член 17

По повод јубилеи и други значајни настани, како и на промоции, Факултетот доделува награди, признанија и сл.

Критериумите за наградување и видот на наградите и признанијата ги утврдува Наставно-научниот и уметнички совет.

ИВ. ДЕЈНОСТ НА ФАКУЛТЕТОТ

Член 18

Факултетот ја организира и ја остварува високообразовната, уметничката, научноистражувачката и применувачката дејност како единствен процес.

Во вршењето на високообразовната, уметничката, научноистражувачката и применувачката дејност, Факултетот:

1. го планира остварувањето и развојот на своите дејности во рамките на Универзитетот за кои е основан во согласност со буџетските средства од самофинансирачките активности, донацији и слично;
2. врши високообразовна, уметничка, научноистражувачка и применувачка дејност во една или повеќе сродни, односно меѓусебно поврзани научни и стручни дисциплини, во една или во повеќе сродни области во рамките на Универзитетот, а по овластување, и надвор од рамките на Универзитетот и се грижи за нивниот развој;
3. остварува меѓународна соработка со сродни високообразовни, уметнички и научни установи согласно со Статутот на Универзитетот и овој Статут;
4. организира концерти, научни и уметнички собири, фестивали, студентски средби, конгреси,

- симпозиуми, работилници, советувања и други уметнички, научни и стручни сабири, како и теренска настава во земјата и во странство согласно со Статутот на Универзитетот и овој Статут;
5. во рамките на интегрираниот библиотечно-информационски систем на Универзитетот, ја организира работата на библиотеката и остварува библиотечно-информационска и документациона дејност;
 6. издава уверенија и други документи за завршени студии и други видови образование, според условите утврдени со Статутот на Универзитетот, како и други документи за статусот на студентот во текот на студирањето;
 7. издава документи врз основа на продавање на уметнички, научни и стручни услуги и производи;
 8. предлага и презема мерки за унапредување и заштита на стандардот на студентите и вработените;
 9. остварува различни форми за надградување, продлабочување и/или проширување на знаењата и континуирано образование во согласност со актите на Универзитетот;
 10. разменува уметнички, научни и стручни услуги и производи со домашни и странски физички и правни лица;
 11. организира Стручна и административна служба во согласност со актите на Универзитетот;
 12. врши издавачка дејност во согласност со актите на Универзитетот;
 13. се грижи и презема мерки за усовршување на кадрите што изведуваат високообразовна, уметничка и научноистражувачка дејност и за кадрите во Стручната и административна служба;
 14. реализира домашни и меѓународни проекти во согласност со актите на Универзитетот;
 15. се грижи и презема мерки за тековно и инвестиционо одржување на објектите и имотот;
 16. ги уредува формите на стручно и професионално усовршување;
 17. води евиденции согласно со Правилникот за водење евиденции за високото образование;
 18. врши и други работи утврдени со Закон, со Статутот и со другите акти на Универзитетот.

В. ВНАТРЕШНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ФАКУЛТЕТОТ**Член 19**

За вршење на својата дејност, Факултетот може да ги основа следниве внатрешни наставно-научни и уметнички организациони единици: катедри и други внатрешни организациони единици во согласност со Закон, Статутот и другите акти на Универзитетот.

Внатрешните организациони единици се основаат, се припојуваат и се делат со статутарна одлука на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот во согласност со потребите на наставно-образовната, уметничката и научноистражувачката работа.

На Факултетот функционираат следниве катедри:

- Катедра за музичка теорија и педагогија, музикологија, композиција и диригирање;
- Катедра за дувачки инструменти, удирачки инструменти и соло пеење;
- Катедра за клавишни инструменти и харфа;
- Катедра за гудачки инструменти и гитара;
- Катедра за балетска педагогија.

Факултетот може да организира и други внатрешни организациони единици во согласност со Закон, Статутот и другите акти на Универзитетот.

Внатрешните организациони единици се основаат, се припојуваат и се делат со одлука на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот во согласност со потребите на наставно-образовната, уметничката и научноистражувачката работа.

Катедри**Член 20**

Катедрите како основна наставно-научна и уметничка внатрешна организациона единица се формираат за наставни предмети од иста или од сродна уметничка и научна област, со цел усогласување и развивање на наставно-образовната, уметничката, научноистражувачката и применувачката дејност.

Катедра може да се формира ако има најмалку 3 (три) наставници.

Катедрата ја сочинуваат наставниците и соработниците од иста или од сродна научна/уметничка област што се негува на Факултетот, кои се во работен однос на Факултетот.

Во работата на катедрата, по покана од раководителот на катедрата, може да учествуваат и студентите, наставниците, соработниците кои не се во работен однос на Факултетот, без право на одлучување.

Катедрите се основаат, се припојуваат и се делат во согласност со потребите на наставно-образовната, научноистражувачката и уметничката работа.

Катедрите може да работат доколку на седницата се присутни повеќе од половината од вкупниот број членови.

Одлуките се сметаат за донесени доколку за нив гласале повеќе од половината од присутните членови на катедрите.

Член 21

Катедрите:

1. соработуваат при подготвувањето на студиските програми и програмите за истражувачката работа и предлагаат за кои стручно-уметнички наставни предмети се изведува индивидуална настава;
2. остваруваат наставно-образовна, научноистражувачка, уметничка и применувачка дејност;
3. ги разгледуваат прашањата и проблемите кои настануваат при реализирањето на студиските програми и ја насочуваат, усогласуваат високообразовната, уметничката, научноистражувачката и применувачката работа;

4. со научноистражувачката и уметничката дејност, посебно со фундаменталните истражувања, развиваат научни и уметнички дисциплини, на кои се темелат студиските програми и научните дисциплини со сродни или интердисциплинарни поврзани области;
5. се грижат за пренесување на научноистражувачките и уметничките достигнувања и новите знаења во наставно-образовниот процес и за нивно вклучување во студиските програми во трите циклуси на студии;
6. развиваат современи педагошки методи;
7. се грижат за стручното и за научното усовршување на наставниците и соработниците;
8. предлагаат теми за сите организирани циклуси на високото образование;
9. предлагаат учебници, учебни помагала и стручна литература;
10. предлагаат членови на рецензентски комисии;
11. вршат самоевалуација на работата на катедрите и нејзините членови;
12. предлагаат распоред на часовите за предавања и вежби;
13. се грижат за создавање и развој на научен и уметнички подмладок;
14. вршат и други работи утврдени со овој Статут.

Член 22

Со катедрата раководи раководител кој е наставник од соодветната катедра.

Раководителите на катедрите се избираат со мандат од 3 години, со можност за уште еден реизбор.

Раководител на катедра се избира на тајни и непосредни избори, од страна на членовите на катедрата.

Деканот донесува одлука со која се констатира изборот на раководител на катедрата.

Член 23

Доколку катедрата не избере раководител до денот на истекот на мандатот на постојниот раководител, деканот назначува в.д. раководител за време до 3

месеци, кој треба да ја спроведе постапката за избор на раководител во рок од 15 дена.

Во случај на предвремен престанок на мандатот на раководителот, деканот во рок од 7 работни дена спроведува постапка за избор за нов раководител.

Ако не се избере раководител, се применува одредбата од ставот 1 на овој член.

Член 24

Во отсуство на раководителот, него го заменува највозрасниот присутен член на катедрата, но не подолго од 3 месеци.

По истекот на рокот од ставот 1 на овој член, се спроведува постапка за избор на нов раководител.

Член 25

Раководителите за својата работа одговараат пред деканот и пред Деканатската управа.

Член 26

На раководителот на катедрата му престанува функцијата пред истекот на мандатот во следниве случаи:

- ако поднесе оставка;
- ако биде разрешен;
- ако му престанал работниот однос;
- во други случаи утврдени со Закон.

Во случаите од ставот 1, алинеи 1 и 3, катедрата, со одлука (на записник), констатира дека на раководителот му престанал мандатот.

Деканот донесува одлука со која се констатира престанок на мандатот.

Член 27

Образложена иницијатива за разрешување на раководител на катедра можат да поднесат најмалку една третина од вкупниот број членови на катедрата или деканот или Деканатската управа.

Иницијативата се доставува до катедрата, која со образложена одлука ја прифаќа или ја одбива иницијативата.

Ако се прифати иницијативата, во рок од 15 дена се спроведува постапка за разрешување.

Катедрата одлучува за разрешување на раководителот со мнозинство гласови од присутните членови кои имаат право на глас.

Член 28

Раководителот на Катедрата:

1. ја организира и ја води работата на катедрата, се грижи и е одговорен за навремено извршување на работите од дејноста на катедрата;
2. ги свикува и ги води состаноците на катедрата;
3. се грижи за редовното изведување на наставно-образовната, уметничката и научноистражувачката работа од областа на катедрата;
4. ги извршува одлуките на органите на Факултетот кои се однесуваат на работата на катедрата;
5. ги известува органите на Факултетот за работата на катедрата;
6. се грижи наставната ангажираност на наставниците и соработниците да биде порамномерна;
7. се грижи за работната дисциплина во катедрата;
8. поднесува годишен извештај за својата работа пред катедрата и пред деканот;
9. се грижи за состојбата на просторот и опремата што ги користи катедрата;
10. ги известува вработените од катедрата за работата на Деканатската управа;
11. врши и други работи што ќе му ги доверат органите на Факултетот.

Стручна и административна служба

Член 29

Стручните и административните работи ги врши Стручната и административна служба на Факултетот како дел од интегрираната Стручна и административна служба на Универзитетот.

Со службата на Факултетот раководи секретар, кој за својата работа е одговорен пред деканот.

Член 30

Секретарот, по предлог на деканот, се избира од Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот.

Член 31

Секретарот се грижи за правата, обврските и одговорностите од работниот однос на ненаставниот кадар. Доколку

Факултетот нема секретар, одлучува деканот.

Секретарот, покрај правата и одговорностите утврдени со актот за систематизација му предлага на деканот решенија во врска со правата, обврските и одговорностите од работниот однос на ненаставниот кадар.

Наставно-научниот и уметнички совет може да го разреши секретарот на Факултетот по предлог на деканот на Факултетот, доколку во спроведена постапка се утврди дека неговата работа е спротивна на Законот, актите на Универзитетот и овој Статут и кога ќе оцени дека не ги врши работите од својата надлежност.

Член 32

Поблиски одредби за организацијата и вршењето на работите во Стручната и административна служба се утврдуваат со актите на Универзитетот и на Факултетот.

Член 33

Наставно-научниот и уметнички совет може да иницира формирање на внатрешна организациона единица на образложен предлог од деканот и од Деканатската управа, согласно со Статутот на Универзитетот.

Библиотека

Член 34

Библиотеката на Факултетот, како организациона единица во рамките на Стручната и административна служба на Факултетот, учествува и дава свој придонес во креирањето на политиката на библиотечното работење во рамките на интегрираниот библиотечен систем на Универзитетот.

Библиотеката на Факултетот ја собира, ја уредува и ја распоредува уметничката, научната, студиската, стручната литература и аудиовизуелните дела. На наставно-научните и уметнички кадри, соработниците и студентите им дава информации и знаења за студиите, за научната и уметничката работа, за употребата на библиотечниот фонд, за пребарувањето информации и изработува библиографии и аудиовизуелна документација за наставно-научните и уметнички кадри, соработниците и студентите.

VI. ОСНОВАЊЕ ОРГАНИЗАЦИЈА

Член 35

По иницијатива на Факултетот, Универзитетот може да основа друга организација согласно со Статутот на Универзитетот.

Факултетот може да основа друга организација согласно со Статутот на Универзитетот.

VII. ОРГАНИЗИРАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ И УЧЕСТВО НА СТУДЕНТИТЕ ВО УПРАВУВАЊЕТО

Факултетско студентско собрание

Член 36

Факултетското студентско собрание е тело на Факултетот во кое членуваат претставници од студентите на Факултетот, кои ги претставуваат нивните интереси, барања и предлози.

Член 37

Членовите и претседателот на Факултетското студентско собрание се избираат на непосредни, фер и демократски избори со тајно гласање, со мандат од една година и со право за уште еден избор.

Член 38

Изборите од член 37 од овој Статут, со одлука, ги распишува деканот на Факултетот во рок од 30 дена пред нивното одржување.

Во одлуката од став 1 на овој член, деканот именува изборна комисија која ќе ги спроведе изборите за членови на Факултетското студентско собрание.

Одлуката се објавува на веб-страницата на Факултетот.

Во изборната комисија членуваат двајца наставници, односно соработници и тројца студенти.

Комисијата од став 4 на овој член избира избирачки одбори/поткомисии составени од двајца студенти и еден наставник, односно соработник за спроведување на изборите.

Член 39

Изборите се спроведуваат во работни денови во текот на неделите за настава во соодветниот семестар.

Член 40

Факултетското студентско собрание брои 11 претставници на студентите.

Кандидатите за претставници во Факултетското собрание се утврдуваат на собири на студентите по години на студии, со тоа што од секоја студиска година/програма се предлагаат кандидати за претставници во Факултетското студентско собрание. Бројот на претставници по години од додипломски студии и од постдипломски и докторски студии се утврдува со Статутот на Факултетското студентско собрание.

Член 41

Право да избираат и да бидат избрани за членови на Факултетското студентско собрание имаат сите студенти на Факултетот, кои се запишани на студии во учебната година/семестар во кој се избира претседателот и Факултетското студентско собрание.

Член 42

Факултетот обезбедува услови за успешно спроведување на изборите за претседател и Факултетското студентско собрание.

Заменик-студентски правобранител**Член 43**

На Факултетот, од страна на Факултетското студентско собрание, се избира заменик-студентски правобранител врз основа на објавен конкурс од редот на студентите од Факултетот, со мандат од две години, без можност за реизбор.

Заменик-студентскиот правобранител постапува по поднесок од страна на студент и по сопствена иницијатива доколку увиди дека е прекршено право на студент од страна на органите на Факултетот или друг член на академската заедница на Факултетот.

Органите на Факултетот, односно членот на академската заедница се должни да ги разгледаат укажувањата на заменик-студентскиот правобранител.

Учество на студентите во управувањето**Член 44**

Претставниците на студентите во органите и телата на Факултетот ги избира

Факултетското студентско собрание од редот на редовните студенти на Факултетот.

Претседателот на Факултетското студентско собрание доставува потпишан записник и одлука за извршениот избор од став 1 на овој член и ја доставува до деканот во рок од 3 дена по извршениот избор.

VIII. ОРГАНИ НА ФАКУЛТЕТОТ**Член 45**

Органи на Факултетот се: Наставно-научен и уметнички совет, декан и Деканатска управа.

Наставно-научен и уметнички совет**Член 46**

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот е орган на управување и стручен орган.

Член 47

Членови на Наставно-научниот и уметнички совет се: редовните и вонредните професори и доцентите, кои се во редовен работен однос на Факултетот, како и претставници кои ги избира Факултетското студентско собрание.

Бројот на претставниците од редот на студентите не може да биде помал од 10 % од вкупниот број членови на Наставно-научниот и уметнички совет, односно претставува првиот нареден цел број од 10 %. Бројот на студентите во Наставно-научниот и уметнички совет е променлив во зависност од вкупниот број членови на Наставно-научниот и уметнички совет.

Мандатот на студентите во Наставно-научниот и уметнички совет е две години.

Во работата на Наставно-научниот и уметнички совет учествува и секретарот, без право на одлучување.

Член 48

Претставниците на студентите се избираат од Факултетското студентско собрание.

Промената на бројот на претставниците се констатира при утврдувањето на кворумот на седница на Наставно-научниот и уметнички совет, односно најмалку еднаш годишно.

Член 49

Присуството на седниците на Наставно-научниот и уметнички совет е задолжително.

Членовите избрани во комисиите и телата на Наставно-научниот и уметнички совет имаат право и обврска да учествуваат во нивната работа.

Член 50

Наставно-научниот и уметнички совет, за студиските програми од втор циклус, може да формира Наставно-научни и уметнички колегиуми со кои раководат раководители.

Сродни студиски програми можат да формираат еден Наставно-научен и уметнички колегиум.

Надлежности и одлучување на Наставно-научниот и уметнички совет**Член 51**

Наставно-научниот и уметнички совет:

1. донесува Статут на Факултетот;
2. донесува тригодишна програма за развој и годишна програма за работа;
3. избира декан и му ја доставува одлуката за избор на Сенатот за потврдување,
4. избира продекани;
5. избира членови во Сенатот;
6. му предлага на Сенатот студиски програми;
7. донесува програма за уметничка работа, односно научноистражувачка работа;
8. врши избор во наставно-научни звања: доцент, вонреден професор и редовен професор, во соработнички звања, уметнички и стручни соработници и демонстратори;
9. предлага број на студенти кои се запишуваат на прв, втор и трет циклус студии;
10. донесува одлука за распоред на работни задачи за наставниците и соработниците за секоја академска година;
11. го усвојува финансискиот план и донесува завршна сметка (финансискиот годишен извештај), во рамките на единствениот финансиски план на Универзитетот и

консолидираната завршна сметка на Универзитетот;

12. му предлага на Универзитетот, односно кога тоа е определено со Закон, на основачот, измена или проширување на дејноста во согласност со Закон;
13. ги донесува општите акти на Факултетот;
14. донесува мерки за создавање и усвршување на наставно-научниот и уметничкиот подмладок и за работа со особено успешни и талентирани студенти;
15. донесува мерки и одлучува за унапредување на наставната, уметничката, научноистражувачката и применувачката работа и за компјутерската мрежа;
16. избира и разрешува секретар на Факултетот;
17. ги избира членовите на Комисијата за самоевалуација и донесува упатство за евалуација на Факултетот во согласност со Правилникот за стандардите и постапката за самоевалуација и надворешна евалуација што го донесува Националниот совет за високото образование и Упатството на Универзитетот;
18. одлучува за библиотеката, за библиотечно-информационскиот систем, за аудиовизуелните дела и за остварувањето на библиотечно-информационската и документационата дејност, во согласност со Статутот на Универзитетот и овој Статут;
19. одлучува за организирање на концерти, собири, симпозиуми, советувања и слично;
20. одлучува за остварувањето на меѓународната соработка согласно со Статутот на Универзитетот и овој Статут;
21. ја разгледува иницијативата за предвремено престанување на изборот;
22. одобрува отсуства од работа на наставниот и соработничкиот кадар;
23. утврдува потреба од нови наставници и соработници;

24. распишува конкурс за прв избор во наставно-научни, насловни и соработнички звања и засновање на работен однос на лица кои се избрани за првпат во соодветното звање, освен за насловните звања;
25. им дава согласност на наставниците и соработниците за изведување настава на друг факултет;
26. дава мислење до Сенатот заради добивање согласност наставниците и соработниците од Факултетот да можат да изведуваат настава на друг универзитет;
27. избира свои претставници во Одборот за соработка и доверба со јавноста;
28. избира членови на дисциплинската комисија за одговорност на студентите;
29. по претходно добиено одобрение од Ректорската управа поканува визитинг-наставници, афирмирани научници и стручњаци од практиката;
30. склучува договори за соработка со странски универзитети согласно со Законот за високото образование;
31. одлучува за склучување на договори за двојна диплома (double degree) или заедничка студиска програма (joint degree) согласно со Законот за високото образование;
32. организира различни форми на неформално учење согласно со Законот за високото образование;
33. избира членови на рецензентски и други комисии;
34. донесува одлука за започнување на постапката за избор на декан;
35. формира изборна комисија за спроведување постапка за избор на декан;
36. донесува Деловник за работа на органите и телата на Факултетот;
37. го разгледува извештајот за работа од заменик-студентскиот правобранител;
38. на наставникот кој не го исполнува минималниот број на часови при утврдување на наставна дејност за учебната година/семестар со одлуката за распоредот на часовите и наставата (обезбеденост на наставата), му определува (доделува) часови на настава од сродна научна/уметничка област. Вкупниот број на часови

настава, по можност, се распределува рамномерно;

39. врши и други работи утврдени со Закон, Статутот на Универзитетот, со овој Статут и со другите акти на Универзитетот и на Факултетот.

Наставно-научниот и уметнички совет полноважно одлучува доколку на седницата присуствуваат повеќе од половината од вкупниот број негови членови, а одлуките ги донесува со мнозинство гласови од присутните членови.

За работите од став (1) точки 1, 3, 4, 5 и 7 на овој член, Наставно-научниот и уметнички совет може полноважно да одлучува доколку се присутни две третини од вкупниот број негови членови, а одлуката се смета за донесена ако за неа гласало мнозинството од присутните членови на Советот.

Член 52

Наставно-научниот и уметнички совет одлучува со јавно гласање, освен за работите утврдени со Закон и со Статутот на Универзитетот.

За избор и разрешување на: декан, продекани и за избор на сенатори, Наставно-научниот и уметнички совет одлучува со тајно гласање.

Наставно-научниот и уметнички совет, со јавно гласање, може да одлучи да се спроведе тајно гласање и за прашања за кои се гласа јавно.

При изборот во наставно-научни и соработнички звања, како и демонстратори, не учествуваат студентите.

Член 53

Седниците на Наставно-научниот и уметнички совет ги свикува и со нив раководи деканот на Факултетот.

Во отсуство на деканот, по негово овластување, со седницата на Наставно-научниот и уметнички совет раководи еден од продеканите.

Деканот е должен да свика седница на Наставно-научниот и уметнички совет доколку тоа го бара 1/5 од членовите.

Член 54

Факултетот, од редот на професорите, со тајно гласање избира два претставника во Сенатот на Универзитетот.

Предлозите на кандидати за членови на Сенатот ги поднесуваат катедрите.

Мандатот на членовите на Сенатот на Универзитетот трае три години, со право на уште еден избор.

Избрани се оние кандидати кои добиле мнозинство гласови од присутните членови.

Доколку се пријавени повеќе кандидати и во првиот круг не се избрани кандидати, односно кандидат, гласањето се повторува, при што секој нареден круг отпаѓа кандидатот што добил најмал број гласови.

Ако во случајот од претходниот став на овој член не се избрани кандидати, односно кандидат, постапката за предлагање се повторува со нови кандидати.

Декан

Член 55

Деканот е раководен орган.

Деканот го застапува и го претставува Факултетот во земјата и во странство, во согласност со Статутот на Универзитетот и овој Статут.

Вршењето на должноста декан е неспоиво со вршењето на друга јавна функција или функција во политичка партија.

Надлежност на деканот

Член 56

Деканот, во рамките на вршењето на својата раководна функција:

1. ги извршува одлуките и заклучоците на Сенатот и ректорот на Универзитетот;
2. ги спроведува овластувањата пренесени од ректорот согласно со Статутот на Универзитетот;
3. ги извршува одлуките и заклучоците на Наставно-научниот и уметнички совет и на Деканатската управа;
4. се грижи за усогласено вршење на високообразовната, уметничката, научноистражувачката и применувачката дејност;
5. ги свикува седниците на Наставно-научниот и уметнички совет и на Деканатската управа, го предлага дневниот ред и претседава со нив;
6. ги подготвува и ги предлага актите и материјалите за прашања за кои одлучува Деканатската управа;

7. на Наставно-научниот и уметнички совет му поднесува предлози на одлуки и заклучоци за прашањата чие разгледување и решавање е во негова надлежност;
8. распишува конкурс за избор на лица избрани во наставно-научни и соработнички звања, најрано 7, а најдоцна 6 месеци пред истекот на времето за коешто се избрани;
9. одлучува по барањата на наставниците да не се продолжи рокот за распишување на конкурс за избор во звања за времето поминато на породилно отсуство, боледување подолго од три месеци, како и мирување на работниот однос во случаи определени со Закон;
10. ги промовира студентите што завршиле прв и втор циклус студии и доделува награди;
11. управува со имотот на Факултетот и се грижи за неговото одржување, во рамките на овластувањата определени со Статутот на Универзитетот и со овој Статут;
12. покренува образложена иницијатива за предвремен престанок на изборот во звање;
13. потпишува уверенија и други документи што се издаваат за студентите во текот на студиите и по дипломирањето, магистрирањето и докторирањето;
14. одлучува за правата, обврските и одговорностите на наставниот кадар од работниот однос кои не се во надлежност на органите и телата на Универзитетот и Факултетот;
15. формира постојани и повремени работни тела, за работи од неговата надлежност и утврдува надоместок за нивната работа согласно со актите на Факултетот;
16. одлучува за барањата на студентите доколку не е поинаку уредено со актите на Универзитетот;
17. се грижи за реализацијата на Годишниот план за јавни набавки и
18. врши и други работи согласно со Закон, Статутот на Универзитетот и со овој Статут.

Деканот е должен, најмалку еднаш во годината, до Наставно-научниот и уметнички совет и до ректорот на Универзитетот да поднесува извештај за својата работа.

Деканот е одговорен за законитоста и статутарноста на работата на органите на Факултетот и има право и должност да запре од извршување општ акт и одлука на овие органи за кои смета дека не се во согласност со Законот, Статутот на Универзитетот, овој Статут и со другите акти на Универзитетот и на Факултетот и за тоа го известува ректорот, кој донесува одлука по спорното прашање.

За вршење на дел од своите права и обврски, деканот може да овластува одделни продекани.

Избор на декан

Член 57

Деканот се избира од редот на редовните и вонредните професори на Факултетот, а доколку нема редовни и вонредни професори, и од редот на доцентите, за време од три години, со право на уште еден избор, под условите утврдени со Статутот на Универзитетот.

Одлуката за изборот на декан ја потврдува Сенатот.

Член 58

Наставно-научниот и уметнички совет го врши изборот на декан на седница, со тајно гласање, на начин и во постапка утврдени со Статутот на Универзитетот и овој Статут.

Наставно-научниот и уметнички совет донесува одлука за започнување на постапката за избор на декан најдоцна шест месеци пред истекот на мандатот на постојниот декан, во која се определуваат роковите и начинот на спроведување на постапката за избор и составот на изборната комисија што ќе ја спроведе постапката за избор во согласност со Статутот на Универзитетот.

Избран за декан се смета оној кандидат кој добил мнозинство гласови од присутните членови на Наставно-научниот и уметнички совет.

Престанок на функцијата декан

Член 59

На деканот, функцијата му престанува и пред истекот на мандатот:

1. ако поднесе оставка од функцијата за којашто е избран;
2. ако настане трајна спреченост за вршење на функцијата;
3. ако е разрешен од страна на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот;
4. ако Сенатот ја потврди одлуката за суспензија на деканот од страна на ректорот;
5. во други случаи определени со Закон и со Статутот на Универзитетот.

Член 60

Ако Наставно-научниот и уметнички совет не го прифати извештајот за работата на деканот, се смета дека е разрешен на истата седница и се известува ректорот да именува вршител на должноста декан.

Одредбата од претходниот став се применува и во случаите кога мандатот на деканот престанал во други случаи утврдени со член 59 од овој Статут.

Деканот кој е разрешен има право на приговор до Сенатот во рок од 8 дена од денот на разрешувањето.

Одлуката на Сенатот по приговорот е конечна.

Продекани

Член 61

За вршење на дел од своите права и обврски, деканот може да ги овласти продеканите. Продеканите вршат работи што ќе ги определи деканот за области од дејноста на Факултетот.

Член 62

Факултетот има 2 продекани, кои ги предлага деканот.

Член 63

Продеканите се избираат од страна на Наставно-научниот и уметнички совет, по предлог на новоизбраниот декан.

Гласањето за избор на продекани се спроведува на ист начин како за избор на декан.

Продеканите се избираат од редот на редовните и вонредните професори и доцентите.

Мандатот на продеканите, по правило е три години со право на уште еден избор.

Член 64

Продеканите за својата работа одговараат пред деканот и Наставно-научниот и уметнички совет.

Деканот може да поднесе предлог до Наставно-научниот и уметнички совет за разрешување на продеканите во случај ако тие со своето работење битно го нарушиле работењето на Факултетот, ја злоупотребиле својата функција, не ја извршувале или несвесно ја извршувале функцијата на која се избрани, или на лично барање од продеканите.

Деканот назначува в.д. продекани за време најмногу до шест месеци.

Член 65

Вршењето на должноста продекан е неспоиво со вршењето на друга јавна функција или функција во политичка партија.

Продеканот истовремено не може да биде и раководител на катедра.

Со престанок на мандатот на деканот престанува функцијата (мандатот) на продеканите.

В.д. деканот може да назначи в.д. продекани.

Деканатска управа**Член 66**

Деканатската управа е орган на управување на Факултетот и има 9 члена.

Деканатската управа ја сочинуваат: деканот, продеканите, раководителите на катедра и претставник од Факултетското студентско собрание.

Во работата на Деканатската управа учествува и секретарот на Факултетот, без право на одлучување.

Член 67

Деканатската управа, во рамките на својата надлежност:

1. се грижи за остварувањето на дејноста и развојот на Факултетот и за односите со пошироката општествена заедница и државните органи;
2. донесува акти и го следи нивното извршување, освен актите кои се во надлежност на Наставно-научниот и уметнички совет;

3. ги подготвува и ги предлага актите и материјалите за прашања за кои одлучува Наставно-научниот и уметнички совет и деканот;
4. одлучува по предловите од Наставно-научниот и уметнички совет;
5. донесува одлуки за меѓународни проекти;
6. донесува план за јавни набавки;
7. донесува одлуки за јавни набавки што се во надлежност на органот на управување, согласно со Законот за јавните набавки и актите на Универзитетот;
8. одлучува по жалба на студентите против одлуките на деканот;
9. формира разни комисии и тела;
10. презема мерки за подобрување на работната дисциплина на Факултетот;
11. одлучува за правата од работен однос во втор степен;
12. усвојува извештај за попис;
13. врши и други работи определени со овој Статут.

Член 68

Деканатската управа работи на седници. Деканатската управа ја свикува и на седниците претседава деканот.

Деканатската управа може да работи доколку на седницата се присутни повеќе од половината од вкупниот број членови.

Одлуките се сметаат за донесени доколку за нив гласале повеќе од половината од присутните членови на Деканатската управа.

IX. СТРУЧНИ ТЕЛА НА ФАКУЛТЕТОТ**Наставно-научен и уметнички колегиум на студиска програма за втор циклус студии****Член 69**

За организирање на вториот циклус студии – постдипломски студии, за студиските програми се формира Наставно-научен и уметнички колегиум за втор циклус студии (во натамошниот текст: Колегиум).

Колегиумот има права и обврски кои се уредени со актите на Универзитетот и со овој Статут.

Колегиумот го сочинуваат наставниците кои изведуваат настава по

предметите кои се утврдени со студиската програма.

Член 70

Колегиумот:

- му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет услови и критериуми за запишување студенти на втор циклус студии и за селекција на кандидатите;
- доставува предлог до Наставно-научниот и уметнички совет за условите за запишување на кандидатите кои имаат завршено студиски програми на други факултети;
- се грижи за реализација на постапката за пријавување и за селекција на кандидатите во согласност со условите од конкурсот;
- расправа по приговори/жалби во врска со уписот и носи одлуки по нив;
- поднесува до Наставно-научниот и уметнички совет извештај за бројот на запишани студенти по студиски програми;
- ја подготвува и ја спроведува постапката за пријава, оцена и одбрана на магистерскиот труд;
- ги подготвува точките од дневниот ред на седниците на Наставно-научниот и уметнички совет кои се однесуваат на постапката за пријавување, оцена и одбрана на магистерските трудови и ги доставува до деканот;
- доставува мислење до Наставно-научниот и уметнички совет за подобност на пријавена тема/програма за изработка на магистерски труд;
- на Наставно-научниот и уметнички совет му предлага наслови на темите/програмите на магистерските трудови;
- на Наставно-научниот и уметнички совет му предлага ментори на кандидатите;
- на Наставно-научниот и уметнички совет му предлага комисии за оцена и одбрана на магистерските трудови;
- утврдува еквиваленција на положените испити според старите и новите студиски програми и ја

доставува до деканот за донесување решение;

- доставува предлог до Наставно-научниот и уметнички совет за воведување нови студиски програми и за измени и дополнувања на студиските програми од вториот циклус студии;
- врши и други работи по барање на деканот и Наставно-научниот и уметнички совет.

Раководител на Колегиумот**Член 71**

Со Колегиумот раководи раководител.

Колегиумот го избира раководителот од редот на своите членови.

Раководителот на Колегиумот се избира со мандат од 3 години, со можност за реизбор.

Раководителот:

- ја организира и ја раководи работата на Колегиумот;
- ги подготвува, свикува и ги води седниците на Колегиумот;
- се грижи за редовно извршување на работите кои произлегуваат од надлежноста на Колегиумот;
- ги известува органите на Факултетот за работата на Колегиумот;
- ги спроведува одлуките, заклучоците и другите акти на Колегиумот;
- ги потпишува записниците од седниците на Колегиумот;
- врши и други работи што произлегуваат од надлежноста на Колегиумот и по барање на Наставно-научниот и уметнички совет и деканот.

Член 72

За прашањата за кои одлучува Наставно-научниот и уметнички совет, предлозите и мислењата на Колегиумот се доставуваат до Наставно-научниот и уметнички совет во функција на одлучувањето, а Наставно-научниот и уметнички совет нема обврска да ги прифати.

Одбор за соработка и доверба со јавноста**Член 73**

За да оствари соработка и доверба со јавноста, деловната заедница, професионалните комори и со други

институции и здруженија на граѓани од подрачјето во кое ги врши високообразовната дејност, уметничката и научноистражувачката работа, како и за да оствари јавност и одговорност во вршењето на дејноста од јавен интерес, Факултетот формира факултетски Одбор за соработка и доверба со јавноста.

За член на Одборот за соработка и доверба со јавноста не може да биде избрано лице кое согласно со одредбите од Законот за установите не може да биде член на орган на управување на установа.

Одборот за соработка и доверба со јавноста брои 5 (пет) члена, и тоа:

- 2 члена избира Наставно-научниот и уметнички совет, од редот на наставно-научниот и уметнички кадар;
- 1 член – Собранието на Република Северна Македонија;
- 1 член – Националната опера и балет;
- 1 член – НУ Филхармонија на Република Северна Македонија.

Мандатот на членовите на Одборот за соработка и доверба е три години, со право на повторен избор.

Одборот ќе дава препораки и совети во врска со:

- студиските програми;
- континуирано учење;
- соработка на единицата со стопанството.

Поблиски критериуми и надлежности на Одборот за доверба и соработка со јавноста се утврдени со Закон и со подзаконски акти.

Одбор на поддршка (алумни) на Факултетот и Центар за кариера

Член 74

Заради остварување континуитет во соработката со дипломираните студенти на трите циклуси на студии, Факултетот основа Одбор за поддршка (алумни).

На Факултетот се формира Центар за кариера согласно актите на Универзитетот.

Составот, делокругот и начинот на работа на Центарот за кариера се утврдува со актот на негово основање.

Одборот за поддршка има основна цел да ги продолжи контактите и да воспостави соработка со студентите што завршиле студии на Факултетот со цел развој на уметничката и образовна дејност.

Работата на Одборот за поддршка е усогласена со работата на Центарот за кариера на Факултетот.

Деканатската управа со акт ги утврдува организацијата и работата на Одборот за поддршка.

X. ПРИМЕНА НА АКТИТЕ НА УНИВЕРЗИТЕТОТ

Член 75

Одредбите од Статутот и другите акти на Универзитетот, со кои се регулираат високообразовната и уметничка дејност, наставно-научните и соработничките звања, студентите, самоевалуацијата, финансирањето на дејноста и имотот на Факултетот, издавачката дејност, за вршење на стручните и административните работи и др., соодветно се применуваат во работењето на Факултетот.

XI. ДЕЛОВНИЧКИ ПРАШАЊА

Член 76

Начинот на работа (деловнички прашања) на Наставно-научниот и уметнички совет, Деканатската управа, работните и стручните тела и комисии, како и на организационите единици се утврдени со Деловник.

XII. СТУДИИ

Член 77

Факултетот организира студии од трите циклуси на студии: прв циклус – додипломски студии, втор циклус – постдипломски студии и трет циклус – докторски студии.

Член 78

Наставните обврски се состојат од: предавања, аудиториумски вежби, изработка на семинарски работи, изработка и/или изведба на сценско-изведувачки и аудиовизуелни дела, елaborати, проекти, изработка на домашни работи, студентска стручна практика, теренска настава, консултации и испити, во обем утврден со студиската програма.

Член 79

За секој предмет што се предава треба да постои објавен учебник, скрипта или умножени предавања на македонски јазик.

Ако учебникот, односно учебното помагало не ја покрива целата предметна програма, тогаш должност е на наставникот, на почетокот на семестарот, на студентите да им ја стави на располагање разликата на необјавени предавања во вид на умножени предавања.

Програми за стручно и професионално усовршување**Член 80**

На Факултетот можат да се организираат различни програми на стручно, односно професионално усовршување во рамките на концептот на доживотно учење согласно со Закон, Статутот и другите акти на Универзитетот.

Со одлуката за организирање на студии од став 1 на овој член се уредуваат условите за запишување, следење и завршната проверка на знаење на лицата што ги посетувале овие програми, како и цената што ја плаќаат за нивна посета.

Покрај програмите од став 1 на овој член, Факултетот може да организира различни облици на неформално учење согласно со Закон. Одлука донесува Наставно-научниот и уметнички совет, по предлог на Деканатската управа.

Промоција на завршени студенти**Член 81**

На Факултетот, најмалку еднаш во текот на годината, се врши промоција на студентите што дипломирале, односно магистрирале. Дипломите и наградите на најдобрите дипломирани студенти ги доделува деканот на Факултетот, на свеченост.

XIII. ОТСУСТВО ОД РАБОТА**Член 82**

На наставниците и на соработниците вработени на Факултетот, на секои пет години може да им се одобри платено отсуство во траење до една година, односно неплатено отсуство во траење до три години

заради стручно, односно научно усовршување во соодветната научна/уметничка област или за престој на високообразовна, научна или уметничка установа со статус во наставно-научно или научноистражувачко звање.

Лицата што користат платено отсуство во траење од една година можат да користат и неплатено отсуство уште две години.

Наставно-научниот и уметнички совет одлучува за отсуството од став 1 на овој член на предлог од катедрата каде што припаѓа наставникот, односно соработникот, во кој предлог се наведува дека е обезбедена замена.

Правото на платено, односно неплатено отсуство се користи согласно со програма која на предлог на лицата од став 1 на овој член ја донесува Наставно-научниот и уметнички совет.

Предлогот од став 4 на овој член содржи: област на усовршување, односно истражување, времетраење, очекувани резултати, назив на установата и сл.

Член 83

Лице избрано во наставно-научно звање на шест години извршена работа има право на продлабочување на усовршувањето на подрачјето кое е предмет на негово истражување во вкупно траење од најмногу 12 месеци, при што педагошката обврска (држење настава) се прераспределува на други наставници, така што не смее нивната оптовареност да се зголеми за повеќе од една третина.

Член 84

За време на платеното отсуство од членовите 82 и 83, наставникот, односно соработникот добива надоместок во висина од средствата што се определени со Буџетот на РСМ.

XIV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**Член 85**

Толкувања на одредбите на овој Статут дава Наставно-научниот и уметнички совет.

Согласност на овој Статут дава Сенатот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Член 86

Општите акти на Факултетот се објавуваат во јавното гласило на Универзитетот и стапуваат во сила со денот на објавувањето.

Член 87

Овој Статут влегува во сила со денот на објавувањето во Универзитетски гласник.

В.д. декан

**Вонр. проф. д-р Александар Димитријевски,
с.р**

Врз основа на член 94, став 1, алинеја 1 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018) и член 157, став 1, алинеја 8 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје („Универзитетски гласник“ бр. 425/2019), Универзитетскиот сенат на 34. седница одржана на 27.9.2019 година, ја донесе следнава

ОДЛУКА

за давање согласност на Статутот на Факултетот за музичка уметност во Скопје

Член 1

Се дава согласност на **Статутот на Факултетот за музичка уметност во Скопје** во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со внесени забелешки од Комисијата за нормативна дејност на Универзитетот.

Член 2

Одлуката стапува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во Универзитетски гласник.

Ректор

Проф. д-р Никола Јанкуловски, с.р.